

کیفیت آموزش معلمان؛ سنگ بنای موفقیت آموزشی

احمد احمدی

توانایی علمی و تناسب داوطلب با این حرفه بر گزار می‌شوند. دانشگاه‌ها به‌طور مستقل درباره محتوای برنامه‌های آموزش معلمان تصمیم می‌گیرند. در این برنامه‌ها، ارتباط میان تدریس و پژوهش مورد تأکید است تا معلمان آینده بتوانند با رویکردی پژوهش‌محور، مسائل آموزشی را به‌طور مستقل حل کنند و از تازه‌ترین یافته‌های علمی بهره ببرند. چنین مهارت‌هایی به معلم کمک می‌کند تا خود را به‌طور مستمر توسعه دهد و در پیشرفت محیط کاری‌اش نقشی مؤثر داشته باشد.

آموزش معلمی توانایی فعالیت مستقل را به‌عنوان معلم، مربی و آموزش‌دهنده به دانشجو می‌بخشد. هدف این آموزش، تجهیز معلمان به دانش و مهارت لازم برای هدایت یادگیری دانش‌آموزان با ویژگی‌ها و نیازهای گوناگون، و توسعه حوزه تدریس با توجه به تحولات دنیای کار است. تمام این دوره‌ها شامل مطالعات آموزشی و «تمرین تدریس هدایت‌شده» هستند که ارائه درس، گفت‌وگوهای راهنمایی و آشنایی با وظایف و مسئولیت‌های روزمره مدرسه را در برمی‌گیرند. در این فرایند هدف آن است که دانشجویان به معلمانی

تدریس از دیرباز یکی از مهم‌ترین حرفه‌هایی بوده است که پیوندی مستقیم با پیشرفت اجتماعی دارد. تقویت جایگاه حرفه معلمی از اساسی‌ترین اقداماتی است که هر کشور می‌تواند برای بهبود و توسعه خود انجام دهد. با توجه به نقش معلمان به‌عنوان سازندگان آینده و عاملان کلیدی موفقیت دانش‌آموزان، سطح انتظارات از آن‌ها در جوامع سطح بالای آموزش بیشتر است و شایستگی در کشورهای پیشرو، بر آموزش باکیفیت معلمان استوار است. در این کشورها، قوانین و مطالعات موجود شرایط لازم برای احراز صلاحیت در سمت‌های گوناگون آموزشی را مشخص کرده‌اند و غالباً معلمان این شرایط را دارند و بیشتر آن‌ها توسط شهرداری‌ها استخدام می‌شوند.

رشته «آموزش معلمی» از رشته‌های محبوب آموزش عالی است و دانشگاه‌ها می‌توانند با اختیار کامل، شایسته‌ترین و باانگیزه‌ترین داوطلبان را جذب کنند. معیارهای پذیرش معمولاً شامل ارزیابی مهارت‌های تحصیلی، شایستگی برای حرفه معلمی، تخصص در یک حوزه آموزشی، و سابقه‌های کاری و تحصیلی است. آزمون‌های ورودی نیز برای سنجش

آموزش ضمن خدمت منظم معلمان هر چند چالش برانگیز است، اما برای ارتقای کیفیت آموزش ضروری است. مسئولیت این آموزش‌ها هم بر عهده معلمان و کارفرمایانشان و هم وزارت آموزش و پرورش است. دولت با ارائه آموزش‌های ضمن خدمت، فرصت برابر برای مدیران و معلمان فراهم می‌کند تا شایستگی‌های حرفه‌ای خود را ارتقا دهند.

یکی از نمونه‌های موفق در این زمینه کشور فنلاند است. این کشور با حفظ جایگاه خود در برنامه ارزیابی بین‌المللی دانش‌آموزان^۱ مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. در فنلاند آموزش حق اساسی همه شهروندان است و سیاست آموزشی بر فرصت‌های برابر و رایگان برای همگان تأکید دارد. جامعه فنلاندی آموزش باکیفیت را سرمایه‌ای ملی و عامل رقابت بین‌المللی می‌دانند.

موفقیت دانش‌آموزان فنلاندی تا حد زیادی به کیفیت آموزش معلمان پیش از خدمت و ضمن خدمت وابسته است. تدریس در میان فارغ‌التحصیلان دبیرستان بسیار محبوب است، اما پذیرش در رشته آموزش معلمان بسیار رقابتی است و تنها ۱۰ درصد داوطلبان پذیرفته می‌شوند. این انتخاب سخت‌گیرانه باعث می‌شود با انگیزه‌ترین افراد به عنوان معلمان آینده برگزیده شوند.

ویژگی‌های یک معلم مؤثر عبارت‌اند از:

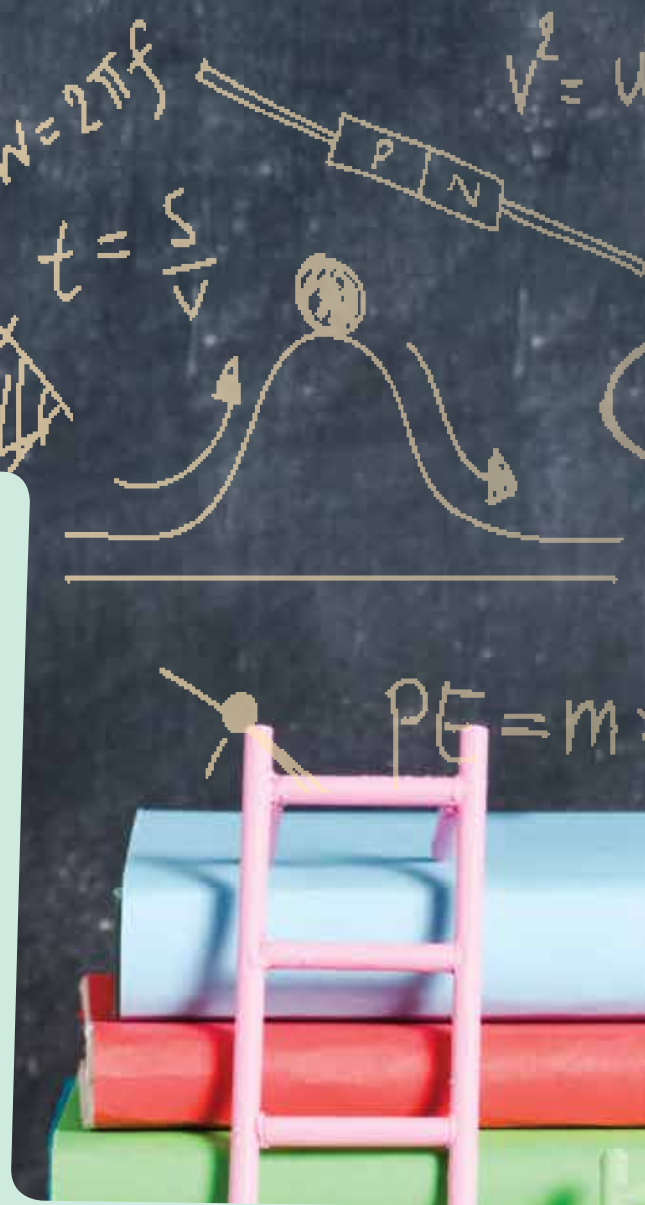
- کمک به دانش‌آموزان برای تعیین چشم‌انداز آینده؛
- حمایت از آن‌ها در مسیر تحقق این چشم‌انداز؛
- ایجاد نتایج مثبت در عملکرد تحصیلی؛
- توسعه نگرش‌های مثبت؛
- پیگیری منافع اجتماعی؛
- استفاده از منابع متنوع؛
- همکاری مؤثر با همکاران.

عوامل دیگری مانند اندازه کلاس، تعداد دانش‌آموزان، امکانات فناورانه، و ویژگی‌های فردی و اجتماعی دانش‌آموزان نیز بر کارایی معلم اثرگذار است.

بخش‌هایی از این محتوا از مقاله «پیشنهاد بررسی مدل ارزیابی معلمان در فنلاند به عنوان الگویی برای بهبود نظام ارزیابی معلمان در ایران» گرفته شده است.

پی‌نوشت

1. PISA

مستقل و مسئول تبدیل شوند، مهارت‌های خودسازی را بیاموزند، در حوزه تخصصی‌شان توانمندتر شوند، و بیاموزند که چگونه محیط کاری خود را با همکاری دیگر همکاران ارتقا دهند.

برنامه‌های آموزش معلمان به‌طور مداوم بازنگری و به‌روزرسانی می‌شوند. نیازهای کیفی و کمی آموزش معلمان با ارزیابی، پیش‌بینی و جمع‌آوری داده‌ها سنجیده می‌شوند. محورهای مهم توسعه محتوای آموزشی عبارت‌اند از:

- آموزش و راهنمایی دانش‌آموزان نیازمند به حمایت بیشتر؛

- ایجاد و بهبود محیط‌های یادگیری؛
- بهره‌برداری از فناوری اطلاعات و ارتباطات؛
- توجه به مسائل جامعه چندفرهنگی؛
- تقویت همکاری میان مدرسه و خانواده؛
- گسترش ارتباط با دنیای کار.

در این نظام‌ها، معلمان اختیار انتخاب روش‌های تدریس و مواد آموزشی را دارند و نظام آموزشی بر پایه اعتماد به معلمان و کیفیت آموزش آن‌ها بنا شده است.